

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС
вибіркового навчального компонента
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

підготовки магістра

Силабус навчального компонента «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ» підготовки магістра

Розробник: Павлова О.М., д.е.н., професор, кафедри економіки і торгівлі

Погоджено:

Гарант ОПШ

Економіка довкілля і природних ресурсів

Олена ПАВЛОВА

Силабус вибіркового компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі
протокол № 7 від 09.01.2026 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	С Соціальні науки, журналістика та інформація, спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини, за освітньо-професійною програмою Економіка довкілля і природних ресурсів Другий (магістерський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота 88год
Мова навчання	Консультації 8 год	
	Форма контролю: залік	
	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові: Павлова Олена Миколаївна

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор, завідувач кафедри економіки і торгівлі

Контактна інформація – +80985038484, pavlova.olena@vnu.edu.ua

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис вибіркового компоненту

1. Анотація вибіркового компоненту.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Соціальна відповідальність у сфері природокористування» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня.

Соціальна відповідальність у сфері природокористування – це суспільна наука, що вивчає як економічна діяльність впливає на соціальні процеси та формується під їх впливом. Вона аналізує розвиток суспільного побуту, його стагнацію, регрес внаслідок особливостей розвитку своєї локальної, регіональної чи світової економіки в контексті природокористування та ресурсозбереження.

Об'єктом вибіркового компонента «Соціальна відповідальність у сфері природокористування» є процес здійснення соціально-економічної політики в умовах ринкової економіки, дослідження підприємницької діяльності в контексті соціальної економіки, визначення пріоритетних напрямків у сфері природокористування та раціональне використання природних ресурсів.

Предметом вибіркового компонента «Соціальна відповідальність у сфері природокористування» є система економічних знань про соціальний захист населення, проблеми пошуку моделей та механізмів соціальної економіки в Україні, особливо в умовах воєнного часу, нормативно-правове забезпечення соціальної політики, види соціальних стандартів та нормативів.

2. Мета і завдання вибіркового компонента.

Мета – формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо особливостей нормативно- правового забезпечення соціальної політики, види соціальних стандартів та нормативів, формування політики соціального забезпечення працівників малих, великих та середніх підприємств в умовах ринкової економіки, розкриття предмету, завдань, функцій, методів дослідження соціальної економіки, основ організації соціального захисту соціально вразливих верств населення, особливостей соціального страхування в ринковій економіці, основ організації соціального захисту соціально

вразливих верств населення (особи з інвалідністю, безробітні, сім'ї з дітьми).

3. Soft skills.

Освоєння освітнього компонента «Соціальна відповідальність у сфері природокористування» сприятиме отриманню таких Soft skills як критичне мислення, цифрова грамотність, командна робота, крос-функціональна комунікація, гнучкість і адаптивність.

4. Структура вибіркового компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Тема 1. Соціальна економіка як функція державного управління у сфері природокористування .	8	1	1	6	-	О,ДС,ДБ РМГ / 10
Тема 2. Становлення ринкової економіки в Україні та зміни в сфері природокористування	7		1	6	-	О,ДС,ДБ РМГ / 10
Тема 3. Нормативно- правове забезпечення у галузі природокористування.	10		1	8	1	О,ДС,ДБ РМГ / 10
Тема 4. Планування і фінансування розвитку соціальної сфери та природокористування.	11	1	1	8	1	О,ДС,ДБ РМГ / 10
Тема 5. Розвиток природокористування в Україні.	9	1	1	6	1	О,ДС,РЗ / 10
Тема 6. Соціальний захист у сфері природокористування.	10	1	1	8	-	О,ДС,ДБ РМГ / 10
Тема 7. Соціальний захист економічно активного населення у сфері природокористування	12	1	2	8	1	О,ДС,ДБ РМГ / 10
Тема 8. Соціально- трудові конфлікти, їх врегулювання та вирішення у галузі природокористування.	12	1	2	8	1	О,Т,РЗ/ 10
Тема 9. Соціальне страхування як елемент соціального захисту у сфері природокористування.	11	1	1	8	1	О,Т,РЗ/ 10
Тема 10. Форми захисту соціально вразливих категорій населення у сфері природокористування.	8	1	1	6	-	О,ДС, ДБ,РЗ/ 5
Тема 11. Соціальна робота. Державна підтримка сімей з низькими доходами та реабілітація інвалідів.	11	1	1	8	1	О,ДС,РЗ/ 10
Тема 12. Основи формування соціальної політики підприємства у галузі природокористування.	11	1	1	8	1	О,ДС, РЗ ДБ,/ 10
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування.

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи здобувач вищої освіти, використовуючи

знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття здобувач вищої освіти практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи здобувач вищої освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Глобалізм сучасної соціальної економіки. Місце України в цьому процесі.
2. Формування середнього класу та його роль в українському суспільстві.
3. Роль соціального партнерства у вирішенні соціальних проблем. Світовий та український досвід.
4. Молодь на ринку праці.
5. Гендерна політика і зайнятість.
6. Бідність і соціальна ізоляція.
7. Соціальні хвороби, спричинені бідністю.
8. Міжнародний досвід боротьби з бідністю.
9. Державні соціальні стандарти України.
10. Еволюція концепції людського розвитку.
11. Економічний та соціальний контексти людського розвитку.
12. Стан і рівень людського розвитку в Україні. Основні причини його зниження.
13. Сутність принципу соціальної справедливості. Світовий досвід.
14. Гендерна політика і соціальний захист.
15. Політика соціальної безпеки людини.
16. Вплив соціальних небезпек на розвиток держави і людини.
17. Історичні засади формування принципів соціального захисту. Досвід для України.
18. Відмінності між ризиком і соціальним ризиком.
19. Багаторівневі пенсійні системи.
20. Програми соціальних послуг.
21. Організація системи соціально-трудоного моніторингу.
22. Безадресні соціальні допомоги.
23. Діяльність недержавних позабюджетних фондів, які проводять економічну політику та соціальний захист.
24. Модель зв'язків із громадськістю для соціальних служб.
25. Нормативно-правова база соціальної економіки.
26. Професіоналізм соціального працівника.
27. Зарубіжний досвід соціальної роботи.
28. Характеристика динаміки розмежування доходів і видатків бюджетів України.
29. Глобалізація соціальної політики.
30. Зміна концепції соціального захисту на межі 19 – 20 століть.
31. Переваги та недоліки радянської системи соціальної політики.
32. Соціально-економічний розвиток і стан соціальної політики України.
33. Концептуальні засади сучасної соціальної політики України.
34. Державна політика доходів в Україні.
35. Соціальний моніторинг.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувач вищої освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі здобувач вищої освіти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Здобувач вищої освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з

поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку здобувач вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перекладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність здобувач вищої освіти на модульному та підсумковому контролі. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувач вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувач вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Із освітніх компонентів, де формою контролю є залік, оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Порядок проведення заліку повинен бути визначений у силабусі.

Питання, завдання заліку повинні бути визначені у силабусі.

Перелік питань на залік

1. Сутність, та функції соціальної економіки.
2. Методи дослідження соціальної економіки.
3. Роль соціального партнерства у вирішенні соціальних проблем. Світовий та український досвід.
4. Молодь на ринку праці.
5. Гендерна політика і зайнятість.
6. Бідність і соціальна ізоляція.
7. Соціальні хвороби, спричинені бідністю.
8. Міжнародний досвід боротьби з бідністю.
9. Державні соціальні стандарти України.
10. Еволюція концепції людського розвитку.
11. Економічний та соціальний контексти людського розвитку.
12. Стан і рівень людського розвитку в Україні. Основні причини його зниження.
13. Сутність принципу соціальної справедливості. Світовий досвід.
14. Гендерна політика і соціальний захист.
15. Політика соціальної безпеки людини.
16. Вплив соціальних небезпек на розвиток держави і людини.
17. Історичні засади формування принципів соціального захисту. Досвід для України.
18. Відмінності між ризиком і соціальним ризиком.
19. Багаторівневі пенсійні системи.
20. Програми соціальних послуг.
21. Організація системи соціально-трудового моніторингу.
22. Безадресні соціальні допомоги.

23. Діяльність недержавних позабюджетних фондів, які проводять соціальну політику та соціальний захист.
24. Модель зв'язків із громадськістю для соціальних служб.
25. Нормативно-правова база соціальної роботи.
26. Професіоналізм соціального працівника.
27. Зарубіжний досвід соціальної роботи.
28. Характеристика динаміки розмежування доходів і видатків бюджетів України.
29. Глобалізація соціальної політики.
30. Зміна концепції соціального захисту на межі 19 – 20 століть.
31. Переваги та недоліки радянської системи соціальної політики.
32. Соціально-економічний розвиток і стан соціальної політики України.
33. Концептуальні засади сучасної соціальної політики України.
34. Соціальний моніторинг.
35. Державна політика доходів в Україні.
36. Формування середнього класу та його роль в українському суспільстві.
37. Глобалізм сучасної соціальної політики. Місце України в цьому процесі.
38. Проблеми соціальної економіки в сучасних умовах

Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Лазоренко О., Колишко Р. та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» К.: Видавництво «Енергія», 2018. 96с
2. Коржнев М. М. Економіка природокористування. К. Вид. КНУ. 2005. 99 с. URL: http://www.geol.univ.kiev.ua/lib/econom_pk.pdf
3. Дзядикувич Ю.В. Економіка довкілля і природних ресурсів :монографія Тернопіль : Астон, 2016. 392 с,
4. Маменко О.М., Портянник С.В. Економіка природокористування: підручник Харків, 2017. 286 с
5. Писанко С.В., Романюк Р.В, Павлов К.В., Павлова О.М. Стратегія та ризики при

реформуванні ринку електроенергетики в регіонах України. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки: журнал. Луцьк. 2021. №1(25). С.16-27

6. Міценко Н. Г. Соціальна відповідальність як основа розвитку кооперативної торгівлі на сільських територіях в умовах адаптації до змін у ринковому середовищі / Н. Г. Міценко, Д. О. Тимків, Р. Б. Годунько // Підприємництво і торгівля : зб. наук. праць. 2019. Вип. 25 С. 15-24.

7. Мойсеєнко І. П. Регулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні : моногр. / І. П. Мойсеєнко, В. І. Куцик, І. В. Мойсеєнко Львів : вид-во ЛТЕУ, 2020. 312 с.

8. Павликівська О. І. Проблеми інтеграції соціальної відповідальності в систему управління підприємством / О. І. Павликівська // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Вип. 29. Ч. 1. С. 191-197

9. Поплавська, О.В. Вплив стратегії корпоративно-соціальної відповідальності на діяльність підприємства / О. В. Поплавська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 4. С. 81-85.

10. Федотова, І. В. Обґрунтування корпоративної культури як польового утворення в соціальному просторі підприємства / І. В. Федотова // Економіка транспортного комплексу : зб. наук. пр. ХНАДУ. 2019. Вип. 34. С. 23-39.

Інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Social economy in the EU. European comission. URL: https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu_en
4. Фондова біржа «Перспектива». URL: <http://fbp.com.ua/>
5. Фондова біржа ПФТС. URL: <https://pfts.ua/>
6. SMIDA: Звітність емітентів URL: [http:// https://smida.gov.ua](http://https://smida.gov.ua)